

SAGT OM BIBELN

BEVINGADE ORD

Blaise Pascal, matematiker, naturvetare, filosof 1623–1662

– Den heliga Skrift är inte en vetenskap för förståndet men för hjärtat. Skriften kan endast förstås av den som har ett uppriktigt hjärta inför den. Andra finner bara mörker.

August Strindberg, författare, 1849–1912

På sin dödsbädd lade han handen på Bibeln och sade:
– Nu har jag gjort upp bokslutet med den här världen. Här finns det enda rätta.

C S Lewis, författare till bl a Narniaböckerna, 1898–1963

– Bortsett från stycken i Platons dialoger känner jag inte till några samtal i den antika litteraturen som går upp mot Bibelns fjärde evangelium.

Kerstin Ekman, författare, ledamot i Svenska Akademien

– Utan en grundläggande kännedom om Bibelns berättelser har vi svårt att förstå vår egen kultur. Men man behöver inte lägga någon religiös aspekt på det.

Göran Skytte, journalist och författare

– Jag läser Bibeln varje dag och jag har med mig den överallt. Jag tycker att man ska läsa Bibeln för att den påverkar en och för att det är bok som på ett speciellt sätt kommer till en.

Ulf Nilsson, författare, ledamot i Svenska barnboksakademien

– Bibeln är 5 000 års människovisdom i koncentrerad form. Det finns något stort att finna i den och det behöver vi ta vara på.

Bevingade ord har ofta uppstått över tid med flitigt citerade bibelställen som grund. Under en tidsperiod av 350 år lyssnade nästan varje svensk minst en gång i veckan till läsning ur Gustav Vasas bibel från 1541 eller Karl XII:s bibel från 1703. Bibeln och psalmboken var länge de enda böckerna som fanns i de flesta hem. Det påverkade det svenska språket, men ett uttryck blir inte bevingat över en natt, det tar sin tid. I dag citeras Bibeln ofta utan att folk är medvetna om att uttrycken kommer från Bibeln.

Att fara fram som ett jehu innebär att man kör fort, är våldsam eller hänsynslös. Kung Jehu i Israel ”kör som en vettvilling” (2 Kon 9:20). Kung Jehu for land och rike runt och drev igenom en utrensning av avgudadyrkare.

Att sila mygg och svälja kameler är ett Jesuscitat från när han vänder sig mot dem som hycklar och ”ger tionde av mynta och dill och kummin”, vilket är småsaker, men glömmer det viktigaste som är ”rättvisa, barmhärtighet och trohet”. (Matt 23:24)

Ramaskeri kommer ur en fruktansvärd sorg, när mödrarna skrek ut sin sorg efter barnamorden i Betlehem. (Matt 2:17)

Sabbatsår. I 3 Mosebok 25:2–4 står att även jorden ska få sin sabbatsvila. Människan får vila på sabbaten, var sjunde dag medan jorden ska få ligga i träda vart sjunde år, sabbatsåret.

Syndabock är den som får ta på sig skulden för vad andra gjort. På försoningsdagen lade översteprästen sina händer på en getabocks huvud och bekände hela folkets alla synder på bocken. Sedan fördrevs den ut i öknen. (3 Mos 16:20–22)

Kreti och pleti använder vi om folk som vi inte riktigt har förtroende för. Kung David hade en livvakt bestående av kereteer och peleteer. I Gustav Vasas bibel heter det ”Crethi och Plethi”. (2 Sam 8:15–18)

Att lägga orden i någons mun går tillbaka till Mose som inte var så talför. Hans bror Aron var däremot en god talare och fick fungera som Moses språkrör. Gud uppmanade därför Mose att ”lägga orden i hans mun”. (2 Mos 4:15)

Som man sår får man skörda är ett citat ur Paulus brev till galaterna. (Gal 6:7)

Kommer du på fler talesätt med bibliskt ursprung?

PÅ TOPPLISTAN

Bibeln var den första bok som trycktes på världens första tryckpress i Gutenberg 1455. I dag slår Bibeln ständiga försäljningsrekord i flera länder, trots den digitala utvecklingen. När förlag gör sina årliga sammanställningar över flest sålda böcker undantar man ofta Bibeln, annars skulle den stadigt ligga på första plats. Varje år trycks upp emot 100 miljoner exemplar. Mest spridda böcker så här långt är:
1) Bibeln, 6 miljarder exemplar
2) Maos lilla röda (*Citat av ordförande Mao*), 1 miljard
3) Harry Potter-serien, 0,5 miljarder

I dag finns hela Bibeln på 513 språk. Därutöver finns Nya testamentet på 1 295 språk. Ytterligare 1 000 språk har åtminstone en bibelbok översatt. Totalt har cirka 5 miljarder människor tillgång till hela eller delar av Bibeln på språk de talar. Men 4 500 språk

har ännu inte någon bibeldel översatt. Det återstår alltså ett omfattande arbete och överallt i världen pågår bibelöversättning. Bland dem som väntar på sin pågående översättning saknar 692 språk ett känt skriftspråk. Då måste man uppfinna ett passande skriftspråk samtidigt som man drar igång översättningsarbetet.

Det totala antalet aktiva språk i världen i dag är runt 7 100. De flesta språkvarianterna finns runt ekvatorn. Det finns även ett antal språk som inte längre används mer än av några få och som man räknar med är på väg att dö ut.

Bibelsällskapet samlar in pengar till bibelöversättning, bibeltryckning och bibelspridning i Sverige och i världen och samarbetar med United Bible Societies.

BIBELN DÅ & NU

BIBEL
SÄLLSKAPET

HANDSKRIFTER

Som jämförelse kan nämnas Illiaden och Odysseén som är de äldsta grekiska litterära verken. De dateras traditionellt till 700-talet f Kr. Troligtvis har de levit i en muntlig tradition tills originalen skrevs ner i Aten någon gång på 500-talet f Kr, men dem har man inte lyckats finna.

De äldsta kopiorna man har av Illiaden och Odysseén är från 100-talet e Kr. Det vill säga att de gjordes 600 år efter originalen.

Den äldsta bevarade handskriften med hela Homeros verk är från 1100-talet fanns i Konstantinopel. I dag finns tio kända handskrifter och 18 fragmentariska skrifter med koppling till Illiaden och Odysseén.

De äldsta helbiblarna är från mitten av 300-talet. Den hebreiska bibeln (GT) skrevs på rullar och sammanställdes till en helhet cirka 200 f Kr–200 e Kr. Nya testamentet är skrivet på grekiska av olika författare med olika syfte cirka 50–110 e Kr.

I dag finns inga originaltexter kvar, men väl kopior av kopior. Både originalen och senare kopior är handskrifter eller manuskript (av latinets manu scriptus, skrivet med handen). Ingen annan antik bok har lika många bevarade handskrifter som underlag.

De två viktigaste stora bibelhandskrifterna är Codex Vaticanus och Codex Sinaiticus. Codex Vaticanus finns i Vatikanmuséet i Rom. Den större delen av Codex Sinaiticus finns bevarad på Brittiska muséet i London, men delar finns även i S:t Petersburg, Leipzig och i Katarinaklostret i Sinai.

Även om dessa båda kodexar inte är bevarade i sin helhet innehåller de det mesta av vad som utgör vår helbibel i dag. De tillhör de tidigaste utgåvorna som hade hela Bibeln samlad i ett band, och de är bland de viktigaste källorna till Nya testamentet.

I dag finns cirka 5 400 kända handskrifter och fragment av Nya testamentets grekiska text. Dessutom finns många tidiga översättningar till andra språk. Ingen annan antik skrift har så kort tidsrymd mellan originalens tillkomst och de äldsta återfunna kopiorna.

BIBELREKORD

och där har den engelska bibeltexten på 1 240 sidor reducerats till mikrostorlek. Texten går att läsa med mikroskåp.

Sparas Bibeln digitalt får den plats på mindre yta än på tvärsnittet av ett hårstrå.

Foto Sorm Popa. Shutterstock

Bibelmaraton, då man sträckläser Bibeln, anordnas ibland som kulturarrangemang i kyrkor, kulturhus, bibliotek eller lokalradio. Det tar upp emot 80 timmar att genomföra en högläsning av Bibeln. Läser du tyst för dig själv tar det cirka 50 timmar. Läser du nio minuter per dag under ett år lyckas du komma igenom hela Bibeln. Då har du läst cirka 1 500 sidor, 1 346 kapitel, 35 690 verser, cirka 740 000 ord och cirka 3 miljoner bokstäver.

Världens största bibel är en meter hög, 2,5 meter tjock och väger 547 kilo. En hantverkare i Los Angeles lade två år på att skära ut den i träsnitt. Varje sida är en meter hög och texten är stansad in i träsidan.

Världens minsta tryckta bibel är stor som en tändsticksask, 4 cm hög, 3 cm bred och 2 cm tjock och väger 20 gram. Med ett förstoringsglas läser man lätt de 878 sidorna med engelsk text. I Bibelsällskapets bibelbutik kan man beställa en plansch med hela Bibeln 2000 att läsa på samma sätt. Den allra minsta Bibeln finns dock på ett 3 x 3,5 cm stort plastark

BIBELGLÄDJE

tidningspapper. En Bibel kan nästan se ut hur som helst. Det är med Bibeln som med våra sedlar. Värde sitter inte i papperskvaliteten. Det är regentens, kungens eller presidentens stämpel som markerar värdet på mynt och sedlar. På liknande sätt ger Jesus Kristus värde åt Bibeln. Hans bild finns inte tryckt i någon Bibel – åtminstone inte någon verklig bild – men innehållet är präglad av honom. Martin Luther sade: ”Ta bort Kristus ur Bibeln! Vad har du då kvar? Ingenting.”

Anders Blåberg
Bibelsällskapets generalsekreterare

Människor över hela världen läser Bibeln regelbundet, och gör det med kärlek till boken. Varför? Det är en fascinerande bok, med gripande berättelser och hisnande utmaningar. Den tar upp livets stora ämnen som liv, död, etik, evighet, kärlek och skuld. Men viktigaste anledningen är nog ändå att människor läser Bibeln för att Gud talar till dem genom texterna. Bibeln tröstar, vägleder, klandrar, varnar, ger oss hopp och för oss närmare Gud!

Bibeln kan vara skriven för hand på en pergamentrulle, den kan vara tryckt med guldsnitt på tunt och fint bibelpapper, eller på billigt

